

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата філософських наук, доцента Александрової М. В.
на дисертацію Жукова В. В.

«Реаліті-шоу в українському телевізійному просторі: культурологічний
аспект творення»

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 034 – Культурологія,
галузь знань – 03 Гуманітарні науки

1. Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження Жукова В. В. присвячене вельми актуальній темі, що зумовлена кардинальними змінами морфології аудіовізуальної культури та трансформацією аудіовізуальних форм відображення дійсності. Культурологічна наукова думка потребує досліджень сучасної аудіовізуальної культури в контексті візуального повороту. Вивчення культурологічного аспекту творення реаліті-шоу як одночасно постачальника та споживача різних тематик, спрямованих на різні соціально-гендерні групи суспільства тощо є на часі.

2. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації досягнуто коректністю постановки мети і завдань дослідження, потужною науково-теоретичною базою та достатністю емпіричних даних. Застосування культурологічного та мистецтвознавчого підходів, їх наукового інструментарію та розгалуженої методологічної бази, дало змогу системно вивчити об'єкт та предмет дослідження та проаналізувати реаліті-шоу з культурологічної точки зору.

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає, в першу чергу, в обґрунтуванні культурологічного визначення поняття реаліті-шоу як жанроформи, яка оснований на реальності, провокує та спостерігає конфліктні ситуації і має на меті висвітлювати емоції людини та торкатись її приватного життя. Також, важливим є виявлення особливості структури художніх засобів виразності реаліті-шоу в контексті аудіовізуальної культури поч. ХХІ ст., зокрема поєднання постановчих елементів, які властиві кіно, з журналістськими методами; дедалі частіше застосування кліпового подання матеріалу і коротких аудіовізуальних форм, властивих соціальним медіа-платформам в Інтернеті.

4. Практичне значення дослідження полягає в наданні класифікацій реаліті-шоу, що мають уніфікований характер та можуть бути основою не тільки для подальших наукових досліджень у культурології, мистецтвознавстві, а й використовуватись практиками з творення реаліті-шоу, яким є і сам автор дослідження, в їх професійній діяльності для більш чіткого опису нових ідей, тем, форматного спрямування, розрахунку цільової аудиторії, методів впливу та рефлексії глядачів тощо.

5. Повнота викладеного матеріалу в наукових публікаціях. Виклад основних результатів дослідження представлено в **3 одноосібних фахових наукових публікаціях**. Додатково висвітлено зміст роботи ще в 1 статті.

Робота пройшла належну апробацію в 5 наукових конференціях різного рівня.

6. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим кваліфікаційним вимогам щодо оформлення.

Структурованість дисертації, логіка викладення матеріалу, мова написання тексту виявляє високий рівень професійної обізнаності дослідника.

Структурно робота представлена вступом, трьома розділами і висновками.

У вступі обґрунтовано актуальність та своєчасність обраної теми, наведено її зв'язок з науковими темами та програмами, визначено наукову новизну та практичне значення дисертації.

У розділі 1 «Теоретико-методологічні основи вивчення» досліджено історіографічну та джерельну базу, сформовано методологію дослідження та понятійний апарат, окреслено специфіку культурологічного та мистецтвознавчого аналізу заявленої теми; окреслено понятійний апарат дослідження. Виявлено основні ознаки культури після-постмодерну в сучасному науковому дискурсі.

Розділ 2 «Реаліті-шоу в аудіовізуальній культурі: особливості на сучасному етапі розвитку» виявлені загальні особливості означеного явища, досліджено реаліті-шоу як жанроформу сучасної аудіовізуальної культури, надано класифікацію реаліті-шоу в сучасній аудіовізуальній культурі та проаналізовані художні засоби виразності реаліті-шоу як новітнього мистецького інструменту впливу на розвиток культури.

Розділ 3 «Особливості реаліті-шоу в українському телевізійному просторі» присвячений аналізу становлення реаліті-шоу у світовій та українській культурі та дослідженню українських національних аспектів існування реаліті-шоу. Відстежено формування культурного простору в аудіовізуальній культурі з моменту появи реаліті-шоу, за відсутності національних реаліті-шоу, до сучасних, зворотних тенденцій, у бік виготовлення власних реаліті-шоу та продажу їх закордон.

У загальних висновках представлені основні результати дослідження. Поставлені в даній розвідці мета та завдання були досягнуті.

Список використаних джерел містить ґрунтовний перелік наукових праць. Дисертаційне дослідження виконано на першоджерельному матеріалі. Залучено достатню кількість наукових літературних джерел, істотна частина з яких – закордонні видання.

Таким чином, дисертація Жукова В. В. «Реаліті-шоу в українському телевізійному просторі: культурологічний аспект творення», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія, повністю відповідає вимогам МОН щодо кваліфікаційних праць певного рівня, зокрема Наказу Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року №40 (з наступними змінами) та пп. 5-7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022 р.).

7. Відсутність порушення академічної доброчесності. Звіт перевірки тексту дисертації на унікальність за допомогою антиплагіатної системи StrikePlagiarism засвідчив відсутність плагіату та високий рівень унікальності тексту. Особисте ознайомлення та аналіз тексту підтверджує відсутність у пропонованому дослідженні порушень принципів академічної доброчесності.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Проблема «кліпового» сприйняття реальності сучасним глядачем потребує більш розгорнутого опису, з точки зору впливів і змін у культурі.

9. Загальний висновок. Дисертація Жукова В. В. «Реаліті-шоу в українському телевізійному просторі: культурологічний аспект творення», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія, є самостійною, цілісною і завершеною науковою працею, що присвячена актуальній темі дослідження, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія.

Рецензент,
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри культурології та
медіакомунікацій Харківської
державної академії культури

Марина АЛЕКСАНДРОВА

